

NBP

Narodowy Bank Polski

Monety kolekcjonerskie

Skarby Stanisława Augusta

Władysław IV Waza
(1632–1648)

Skarby Stanisława Augusta

Wyjątkowa seria złotych i srebrnych monet kolekcjonerskich o nominałach 500 zł i 50 zł – „Skarby Stanisława Augusta” – odwzorowuje słynną osiemnastowieczną serię medalierską z wizerunkami królów Polski wykonaną na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Królewskie medale powstawały w mennicy warszawskiej w latach 1791–1797/1798. Ich twórcami byli dwaj wybitni medalierzy Jan Filip Holzhaeusser i Jan Jakub Reichel. Medale były wzorowane na portretach namalowanych w latach 1768–1771 przez Marcella Bacciarellego do Pokoju Marmurowego w Zamku Królewskim w Warszawie. Monety emitowane przez Narodowy Bank Polski są wiernymi replikami medali, zachowują średnicę i wysokość reliefu oryginałów. Dotyczy to portretów królewskich prezentowanych na rewersach monet. Odwrotne strony medali z życiorysami królów, umieszczone na awersach monet, zostały pomniejszone, ponieważ towarzyszy im otok z nazwą państwa, godłem Rzeczypospolitej, nominałem oraz rokiem emisji. Życiorysy monarchów, jak również napisy na awersach medali towarzyszące portretom władców, zredukowane są po łacinie. Ostatecznej redakcji tych tekstów dokonał zapewne sam król Stanisław August. Imiona monarchów w języku polskim umieszczone zostały na boku monet; tamże znajduje się nazwa serii „Skarby Stanisława Augusta”.

Poczet królów polskich wykonany na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego składał się z wizerunków 23 monarchów. Był tu o jeden portret królewski więcej niż na obrazach Bacciarellego, którego cykl obejmuje 22 obrazy. Dodatkowy portret Stanisława Leszczyńskiego, umieszczony na medalu, powstał najprawdopodobniej na podstawie obrazu Jana Bogumiła Plerscha. Obie serie, malarska i medalierska, zaczynają się od Bolesława Chrobrego, a kończą wizerunkiem Augusta III Sasa. W Pokoju Marmurowym od XVIII wieku naczelne miejsce zajmuje jednak kilkakrotnie większy od pozostałych królewskich portretów wizerunek Stanisława Augusta w pełnej postaci, w stroju koronacyjnym. Zapewne więc i serię medalierską zamykać miał medal z wizerunkiem aktualnie panującego monarchy. Abdykacja, emigracja i rychła śmierć króla w początku 1798 r. uniemożliwiły realizację tego zamierzenia.

Seria monet „Skarby Stanisława Augusta” obejmuje 24 wizerunki monarchów – 23 z oryginalnej serii królewskiej oraz portret Stanisława Augusta, odtworzony według medali z epoki. Tak jak w XVIII wieku medale, monety będą bite w złocie i w srebrze.

Tomasz Bylicki
starszy kustosz
Muzeum Historyczne m. st. Warszawy

Syn Zygmunta III z Anny Austriaczki, za życia ojca wybrany na wielkiego księcia moskiewskiego roku pańskiego 1610, po śmierci ojca odziedziczył tytuł króla Szwecji, Smoleńsk jako zwycięzca uwolnił od oblężenia. Umarł bezdzietny, wśród utraconych nadziei na wiele królestw, w Mereczu roku pańskiego 1648, mając lat 53, w 16. roku panowania, dnia 20 maja.

Władysław IV Waza (1632–1648)

Siedemnasta moneta serii przedstawia Władysława IV z dynastii Wazów, syna króla Polski i Szwecji Zygmunta III oraz Anny Habsburżanki. Obrany królem Polski w listopadzie 1632 r., koronowany był w Krakowie w lutym 1633 r. Powszechnie lubiany i szanowany, zyskał miano „władcy czterech królestw”, gdyż jako królewicz został obrany carem Rosji (1610–1613), w 1619 r. ofiarowywana mu była korona czeska i do śmierci pozostał tytularnym królem Szwecji.

Na rewersie monety widnieją przeniesione z medalu popiersie króla (według obrazu pędzla Marcella Bacciarellego) profilem w lewo, z podkreślonymi wąsikami i bródką, w szerokoskrzydłym kapeluszu ozdobionym strusim piórem i klejnotem, z włosami opadającymi na ramiona, w kirysie i kaftanie, w koronkowym wykładanym kołnierzu, z przypiętym na kokardzie faworem, czyli „węzłem miłości”, i z Orderem Złotego Runa na łańcuchu.

Na awersie monety czytamy nieznacznie skrócony tekst z rewersu medalu (w tłumaczeniu): *Syn Zygmunta III z Anny Austriaczki, za życia ojca wybrany na wielkiego księcia moskiewskiego roku pańskiego 1610, po śmierci ojca odziedziczył tytuł króla Szwecji, Smoleńsk jako zwycięzca uwolnił od oblężenia. Umarł bezdzietny, wśród utraconych nadziei na wiele królestw, w Mereczu roku pańskiego 1648, mając lat 53, w 16. roku panowania, dnia 20 maja.*

Władysław Waza urodził się w 1595 r. w Łobzowie. Starannie wykształcony, jako sprawny wódz prowadził wiele wojen z Rosją, Turcją i Szwecją, uzyskując zwykle korzystne warunki pokojowe. W polityce wewnętrznej, przy dobrej sytuacji gospodarczej kraju, uregulował m.in. kwestie wyznaniowe, zreorganizował wojsko i stworzył polską flotę wojenną. Ufundował twierdze Władysławowo i Kazimierzowo. Uzyskał dla Wazów tytułem zastawu (do 1666 r.) księstwo opolsko-raciborskie, a w toku tłumienia powstań kozackich doprowadził na Ukrainie do tzw. złotego pokoju (1638–1648), zerwanego po śmierci króla przez powstanie Chmielnickiego. Władysław IV zapisał się również jako mecenas nauki i sztuk pięknych, miłośnik teatru i opery. Wzniósł w Warszawie Kolumnę Zygmunta na cześć ojca. Dwukrotnie żonaty (z Cecylią Renatą Habsburżanką i od 1646 r. z Ludwiką Marią Gonzagą), nie doczekał się dorosłego potomstwa. Zmarł w Mereczu na Litwie w 1648 r. i został pochowany na Wawelu, zaś serce złożono w katedrze wileńskiej.

Marta Męclewska

Monety kolekcjonerskie Władysław IV

Nominał 500 zł

metal: Au 999,9/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * WŁADYSŁAW IV *

nakład: do 600 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 3 grudnia 2020 r.

Nominał 50 zł

metal: Ag 999/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * WŁADYSŁAW IV *

nakład: do 5000 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 3 grudnia 2020 r.

Bolesław Chrobry
(992–1025)
Emisja: 12 III 2013 r.

Władysław Jagiełło
(1386–1434)
Emisja: 3 III 2015 r.

Wacław II Czeski
(1291–1305)
Emisja: 22 V 2013 r.

Władysław Warneńczyk
(1434–1444)
Emisja: 15 IX 2015 r.

Władysław Łokietek
(1320–1333)
Emisja: 13 IX 2013 r.

Kazimierz Jagiellończyk
(1447–1492)
Emisja: 3 XII 2015 r.

Kazimierz Wielki
(1333–1370)
Emisja: 3 III 2014 r.

Jan Olbracht
(1492–1501)
Emisja: 14 VI 2016 r.

Ludwik Węgierski
(1370–1382)
Emisja: 10 IX 2014 r.

Aleksander Jagiellończyk
(1501–1506)
Emisja: 7 XII 2016 r.

Jadwiga Andegaweńska
(1384–1399)
Emisja: 4 XII 2014 r.

Zygmunt I Stary
(1506–1548)
Emisja: 12 VII 2017 r.

Zygmunt August
(1548–1572)
Emisja: 7 XII 2017 r.

Michał Korybut Wiśniowiecki
(1669–1673)

Henryk Walezy
(1573–1575)
Emisja: 12 VII 2018 r.

Jan III Sobieski
(1674–1696)

Stefan Batory
(1576–1586)
Emisja: 17 I 2019 r.

August II Mocny
(1697–1706, 1709–1733)

Zygmunt III Waza
(1587–1632)
Emisja: 23 I 2020 r.

Stanisław Leszczyński
(1705–1709, 1733–1736)

Władysław IV Waza
(1632–1648)
Emisja: 3 XII 2020 r.

August III Sas
(1733–1763)

Jan Kazimierz Waza
(1648–1668)

Stanisław August Poniatowski
(1764–1795)

Projekt monety w przygotowaniu

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci oraz do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie internetowej: www.nbp.pl/monety. Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerami: 22 185 91 59 oraz 22 185 13 03.

Następna moneta z serii „Skarby Stanisława Augusta” – „Jan Kazimierz Waza”.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i Ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat ani nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki do działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych.

Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość pieniądza